

Spoločná deklarácia pápeža Františka a patriarchu Kirilla podpísaná v Havane

Pápež František a patriarcha Kirill v geste bratského vzťahu oboch cirkví - AP

Spoločná deklarácia pápeža Františka a patriarchu Moskvy a celej Rusi Kirilla

„Milosť Pána Ježiša Krista, láska Boha Otca i spoločenstvo Svätého Ducha nech je s vami všetkými“ (2 Kor 13,13).

1. Z vôle Boha Otca, od ktorého pochádza každý dar, v mene nášho Pána Ježiša Krista, a s pomocou Ducha Svätého Utešiteľa, my, pápež František a Kirill, patriarcha Moskvy a celej Rusi, stretli sme sa dnes v Havane. Vzdávame vďaka Bohu oslávenému v Trojici, za toto stretnutie, prvé v dejinách.

S radosťou sme sa zišli ako bratia v kresťanskej viere, ktorí sa stretávajú, aby «si to povedali ústne» (2 Jn 12), od srdca k srdcu, a diskutovali o vzájomných vzťahoch medzi Cirkvami, o základných problémoch našich veriacich a o perspektívach rozvoja ľudskej civilizácie.

2. Naše bratské stretnutie sa uskutočnilo na Kube, na križovatke medzi Severom a Juhom, medzi Východom a Západom. Z tohto ostrova,

symbolu nádejí „Nového sveta“ a dramatických udalostí dejín XX. storočia, sa obraciame na všetky národy Latinskej Ameriky i ostatných kontinentov. Radujeme sa, že tu kresťanská viera rastie dynamickým spôsobom. Silný náboženský potenciál Latinskej Ameriky, jej stáročná kresťanská tradícia uskutočňovaná v osobnej skúsenosti miliónov ľudí, sú garanciou veľkej budúcnosti pre túto oblasť.

3. Stretávajúc sa ďaleko od dávnych kontroverzií „Starého sveta“ cítime s výnimočnou silou potrebu spoločnej práce medzi katolíckmi a pravoslávnyimi, *povolanými, s vlúdnosťou a rešpektom, zdôvodniť svetu nádej, ktorá je v nás*(porov. 1 Pt 3,15).

4. Vzdávame Bohu vďaka za prijaté dary skrze príchod jeho jediného Syna na svet. Zdieľame spoločnú duchovnú Tradíciu prvého milénia kresťanstva. Svedkami tejto Tradície sú Presvätá Matka Božia, Panna Mária, a svätí, ktorých si uctieваме. Medzi nimi sú mnohí mučeníci, ktorí dosvedčili vernosť Kristovi a stali sa „semenom kresťanov“.

5. Napriek tejto spoločnej Tradícii prvých desiatich storočí, sú katolíci a pravoslávni pozbavení spoločnosti pri Eucharistii. Sme rozdelení ranami spôsobenými konfliktami v dávnej i nedávnej minulosti, v rozchádzajúcich sa pohľadoch, zdedených po našich predkoch, na chápanie a vysvetľovanie našej viery v Boha, jedného v troch Osobách – Otca, Syna a Ducha Svätého. Plačeme nad stratou jednoty, dôsledkom ľudskej slabosti a hriechu, ktorý nastal napriek kňazskej modlitby Krista Spasiteľa: *«Aby všetci boli jedno, ako ty, Otče vo mne a ja v tebe, aby aj oni boli v nás, aby svet uveril, že si ma ty poslal»* (Jn 17,21).

6. Vedomí si pretrvávania mnohých prekážok, želáme si, aby naše stretnutie napomohlo obnoveniu tejto jednoty chcenej Bohom, za ktorú sa modlil Kristus. Kiež naše stretnutie inšpiruje kresťanov celého sveta, aby sa modlili k Pánovi s obnoveným zápalom za plnú jednotu všetkých jeho učeníkov. Vo svete, ktorý od nás očakáva nielen slová, ale konkrétne činy, kiež sa toto stretnutie stane znamením nádeje pre všetkých ľudí dobrej vôle!

7. V našom odhodlaní urobiť všetko, čo je potrebné, aby sme prekonalí historické nezhody, ktoré sme zdedili, chceme zjednotiť naše sily vo vydávaní svedectva o Kristovom evanjeliu a spoločnom dedičstve Cirkvi prvého milénia, odpovedajúc spoločne na výzvy súčasného sveta. Pravoslávni a katolíci sa musia naučiť svorne vydávať svedectvo o pravde v oblastiach, v ktorých je toto možné a potrebné. Ľudská civilizácia vstúpila do obdobia epochálnej zmeny. Naše kresťanské svedomie a naša

pastoračná zodpovednosť nám nedovoľujú zostať ľahostajnými pred výzvami, ktoré požadujú spoločnú odpoveď.

8. Náš pohľad sa na prvom mieste obracia na oblasti vo svete, kde sú kresťania obeťami prenasledovania. V mnohých krajinách na Blízkom východe a v Severnej Afrike sú naši bratia a sestry v Kristovi vyhladzovaní po celých rodinách, dedinách, či celých mestách. Ich kostoly sú devastované a barbary pustošené, ich posvätné predmety sú znesväcované a ich stavby ničené. V Sýrii, v Iraku a v ďalších krajinách Blízkeho východu s bolesťou konštatujeme masový exodus kresťanov z krajiny, z ktorej sa začala šíriť naša viera a kde oni žili už od čias apoštolov spolu s ďalšími náboženskými spoločenstvami.

9. Žiadame medzinárodne spoločenstvo, aby neodkladne konalo a aby tak predišlo ďalšiemu vyhánaniu kresťanov z Blízkeho východu. V pozdvižení hlasu na obranu prenasledovaných kresťanov, túžime vyjadriť náš súcit s útrapami, ktoré podstupujú veriaci iných náboženských tradícií, ktorí sa tiež stali obeťami občianskej vojny, chaosu a teroristického násillia.

10. V Sýrii a v Iraku už násillie spôsobilo tisícky obetí zanechajúc milióny ľudí bez strechy nad hlavou či zdrojov. Povzbudzujeme medzinárodné spoločenstvo, aby sa zjednotilo pre ukončenie násillie a terorizmu a zároveň, aby prispelo skrze dialóg k rýchlemu obnoveniu občianskeho mieru. Je nevyhnutné zabezpečiť humanitárnu pomoc vo veľkom meradle pre trpiace obyvateľstvo a pre toľkých utečencov v susedných krajinách.

Žiadame všetkých tých, ktorí môžu ovplyvniť osud unesených osôb, medzi nimi metropolitov Aleppa, Paola a Giovanniho Ibrahima, unesených v apríli 2013, aby urobili všetko, čo je potrebné pre ich rýchle oslobodenie.

11. Pozdvihujeme naše modlitby ku Kristovi, Spasiteľovi sveta, za obnovu mieru na Blízkom východe, ktorý je „ovocím spravodlivosti“ (porov. Iz 32,17), aby sa posilnilo bratské spolunažívanie medzi rôznymi zložkami obyvateľstva, cirkvami a náboženstvami, ktoré sú tam prítomné, za návrat utečencov do svojich domovov, uzdravenie zranených a za večný odpočinok pre nevinne zavraždených.

S naliehavou výzvou sa obraciame na všetky strany, ktoré môžu byť zapojené do konfliktov, aby preukázali dobrú vôľu a posadili sa za rokovací stôl. Zároveň je potrebné, aby medzinárodné spoločenstvo preukázalo každé možné úsilie o ukončenie terorizmu s pomocou spoločných, prepojených a koordinovaných aktivít. Vyzývame všetky krajiny zapojené do boja proti terorizmu, aby konali zodpovedným a rozvážnym spôsobom. Povzbudzujeme všetkých kresťanov a všetkých veriacich v Boha, aby so

zápalom v modlitbe prosili prozreteľného Tvorca sveta, aby chránil svoje stvorenie pred zničením a aby nedovolil novú svetovú vojnu. Aby bol mier trvalý a spoľahlivý, sú potrebné špecifické snahy obrátené na znovuobjavenie spoločných hodnôt, ktoré nás spájajú založených na Evanjeliu nášho Pána Ježiša Krista.

12. Skláňame sa pred mučeníctvom tých, ktorí za cenu vlastného života, vydávajú svedectvo evanjeliovej pravdy uprednostňujúc smrť pred odpadnutím od Krista. Veríme, že títo mučeníci nášho času patriaci do rôznych Cirkví, ale zjednotení spoločným utrpením, sú závdavkom jednoty kresťanov. Vám, ktorí trpíte pre Krista, patrí slovo apoštola: *«Milovaní, ... radujte sa, keď máte účasť na Kristových utrpeniach, aby ste sa radovali a plesali aj vtedy, keď sa zjaví jeho sláva»* (1 Pt 4,12-13).

13. V tejto znepokojujúcej dobe je medzináboženský dialóg nevyhnutne potrebný. Rozdiely v chápaní náboženských právd nesmú zabrániť osobám rôznych vierovyznaní žiť v mieri a harmónii. Za súčasných okolností majú náboženský vodcovia zvláštnu zodpovednosť viesť svojich veriacich k duchu úctivosti voči presvedčeniam tých, ktorí patria do iných náboženských tradícií. Absolútne neakceptovateľné sú snahy ospravedlňovať kriminálne činy pod heslom náboženstva. Žiaden zločin nemôže byť vykonaný v Božom mene, *«veď Boh nie je Bohom neporiadku, ale pokoja»* (1 Kor 14,33).

14. V potvrdení vysokej hodnoty náboženskej slobody, vzdávame vďaka Bohu za bezprecedentnú obnovu kresťanskej viery, k akej teraz dochádza v Rusku a v mnohých krajinách Východnej Európy, kde po celé desaťročia vládli ateistické režimy. Dnes sú reťaze militantného ateizmu rozlámané a na mnohých miestach môžu kresťania slobodne vyznávať svoju vieru. Za štvrtstoročie tam boli postavené desiatky tisíc nových chrámov a otvorené stovky kláštorov a teologických škôl. Kresťanské komunity vyvíjajú dôležitú charitatívnu a sociálnu činnosť poskytujúc rôznorodú pomoc núdzným. Pravoslávni a katolíci často pracujú bok po boku. Dosvedčujú existenciu spoločných duchovných základov ľudského spolunažívania vydávajúc svedectvo evanjeliových hodnôt.

15. Zároveň nás znepokojuje situácia v toľkých krajinách, v ktorých kresťania stále častejšie narážajú na obmedzovanie náboženskej slobody, práva dosvedčovať vlastné presvedčenia a možnosti žiť v súlade s nimi. Obzvlášť konštatujeme, že premena niektorých krajín na sekularizované spoločnosti, ktorým je cudzí každý odkaz na Boha a na jeho pravdu, predstavuje vážnu hrozbu pre náboženskú slobodu. Je pre nás zdrojom

znepokojenia súčasné obmedzovanie práv kresťanov, ba dokonca ich diskriminácia, keď sa ich niektoré politické sily vedené ideológiou sekularizmu, neraz značne agresívneho, snažia vytlačiť na okraj verejného života.

16. Proces európskej integrácie, ktorý sa začal po stáročiach krvavých konfliktov, bol mnohými prijatý s nádejou, ako záruka mieru a bezpečnosti. A predsa, pozývame k ostražitosti voči takej integrácii, ktorá by nemala rešpekt voči náboženským identitám. Zatiaľ čo ostávame otvorení príspevku iných náboženstiev pre našu civilizáciu, sme presvedčení o tom, že Európa musí ostať verná svojim kresťanským koreňom. Žiadame kresťanov vo Východnej a Západnej Európe, aby sa zjednotili na spoločné svedectvo o Kristovi a evanjeliu, aby si tak Európa zachovala svoju dušu formovanú po dve tisícročia kresťanskou tradíciou.

17. Naš pohľad sa obracia na osoby, ktoré sa nachádzajú v ťažkých životných situáciách, ktoré žijú v podmienkach extrémnej núdze a chudoby zatiaľ čo sa vzmáhajú materiálne bohatstvá ľudstva. Nemôžeme ostať ľahostajní k osudu miliónov migrantov a utečencov, ktorí klopú na dvere bohatých krajín. Hýrivý konzumizmus, ako ho možno vidieť v niektorých najrozvinutejších krajinách, postupne vyčerpáva zdroje našej planéty. Rastúca nerovnosť v rozdeľovaní pozemných dohier zvyšuje pocit nespravodlivosti konfrontujúc systém medzinárodných vzťahov, ktorý bol nastolený.

18. Kresťanské cirkvi sú povolané, aby obhajovali požiadavky spravodlivosti, úctu voči tradíciám národov a autentickú solidaritu so všetkými tými, ktorí trpia. My, kresťania, nesmieme zabudnúť na to, že *«čo je svetu bláznivé, to si vyvolil Boh, aby zahanbil múdrych, a čo je svetu slabé, vyvolil si Boh, aby zahanbil silných; čo je svetu neurodzené a čím pohŕda, to si vyvolil Boh, ba aj to, čoho niet, aby zmaril to, čo je, aby sa pred Bohom nik nevystatoval»*(1 Kor 1,27-29).

19. Rodina je prirodzeným centrom ľudského života a spoločnosti. Sme znepokojení krízou rodiny v mnohých krajinách. Pravoslávni a katolíci zdieľajú rovnaký koncept rodiny a sú povolaní svedčiť o tom, že je cestou svätosti, čo dosvedčuje vernosť manželov v ich vzájomných vzťahoch, ich otvorenosť pre nový život a výchovu detí, solidarita medzi generáciami a rešpekt voči tým najslabším.

20. Rodina sa zakladá na manželstve, slobodnom a vernom akte lásky muža a ženy. Je to láska, ktorá spečatuje ich zväzok a učí ich prijímať sa navzájom ako dar. Manželstvo je škola lásky a vernosti. Je nám ľúto, že

iné formy spolunažívania sú už postavené na tú istú úroveň ako tento zväzok, zatiaľ čo koncept otcovstva a materstva ako zvláštneho povolania muža a ženy v manželstve, posvätenom biblickou tradíciou, je vytláčaný z verejného povedomia.

21. Žiadame všetkých, aby rešpektovali neodňateľné právo na život. Miliómom detí sa odopiera samotná možnosť narodiť sa na tento svet. *Hlas krvi nenarodených detí volá k Bohu* (porov. Gn 4,10).

Rozvoj takzvanej eutanázie spôsobuje, že osoby vo vyššom veku a chorí sa začínajú cítiť ako nadmerná záťaž pre ich rodiny a spoločnosť vo všeobecnosti.

Sme tiež znepokojení nad rozvojom techník lekárskej asistovanej plodenia, lebo manipulácia ľudského života je útokom na základy existencie človeka, stvoreného na Boží obraz. Veríme, že je našou povinnosťou pripomenúť nemeniteľnosť morálnych kresťanských princípov, založených na rešpekte dôstojnosti človeka, ktorý je – podľa plánu Stvoriteľa – povolaný k životu.

22. Radi by sme sa dnes obrátili špeciálnym spôsobom na mladých kresťanov. Vy, mladí, máte za úlohu *neukryť svoj talent v zemi* (porov. Mt 25,25), ale použiť všetky schopnosti, ktoré vám Boh dal, aby ste vo svete dosvedčili Kristove pravdy, aby ste stelesnili vo vašom živote evanjeliové prikázania lásky k Bohu a k blížnemu. Nemajte strach ísť proti prúdu obhajujúc Božiu pravdu, od ktorej sú dnešné sekulárne normy vzdialené svojím neustálym prispôbovaním.

23. Boh vám miluje a čaká na každého jedného z vás, ktorí ste jeho učeníkmi a apoštolmi. Budte *svetlom sveta*, aby tak tí, čo vás obklopujú, *vidiac vaše dobré skutky, vzdali slávu vášmu Otcovi, ktorý je na nebesiach* (porov. Mt 5, 14, 16). Vychovávajte vaše deti v kresťanskej viere, odovzdávajte im *vzácnu perlu viery* (porov. Mt 13,46), ktorú ste dostali od vašich rodičov a predkov. Spomeňte si, že *«ste boli draho vykúpení»* (1 Kor 6,20), za cenu smrti na kríži Bohočloveka Ježiša Krista.

24. Pravoslávnych a katolíkov zjednocuje nielen spoločná Tradícia Cirkvi prvého milénia, ale tiež misia hlásať Kristovo evanjelium v dnešnom svete. Táto misia v sebe zahŕňa vzájomný rešpekt voči členom kresťanských spoločenstiev a vylučuje akúkoľvek formu prozelytizmu.

Nie sme konkurenti, ale bratia a od tohto konceptu musia byť vyvodzované všetky naše vzájomné činy i činy voči vonkajšiemu svetu. Povzbudzujeme katolíkov i pravoslávnych zo všetkých krajín, aby sa naučili spoločne žiť v mieri a láske, a aby *«jedni o druhých rovnako*

zmýšľali» (porov. Rim 15,5). Nedá sa teda akceptovať používanie nečestných prostriedkov, ktoré navádzajú veriacich, aby prešli od jednej cirkvi k druhej, popierajúc ich náboženskú slobodu alebo ich tradície. Sme povolani, aby sme uviedli do praxe nariadenie apoštola Pavla: *«A usiloval som sa hlásať evanjelium nie tam, kde bolo Kristovo meno už známe, aby som nestaval na cudzom základe»* (Rim 15,20).

25. Dúfame, že naše stretnutie môže prispieť k zmiereniu tam, kde jestvujú napätia medzi gréckokatolíckmi a pravoslávnyimi. Dnes je jasné, že metóda „uniatizmu“ minulosti, chápaná ako spojenie jednej komunity s ďalšou jej oddelením od svojej cirkvi, nie je spôsobom, čo dovolí obnoviť zjednotenie. Napriek tomu ekleziálne komunity, ktoré vzišli z týchto historických okolností, majú právo na existenciu a na to, aby podnikli všetko, čo je potrebné pre naplnenie duchovných potrieb ich veriacich, usilujúc sa súčasne žiť v pokoji so svojimi blížnymi. Pravoslávni a gréckokatolíci sa potrebujú zmieriť a nájsť vzájomne prijateľné spôsoby spolužitia.

26. Je nám ľúto stretu na Ukrajine, ktorý už spôsobil mnohé obete, nespočetné zranenia mierumilovným obyvateľom, a ktorý uvrhol spoločnosť do vážnej ekonomickej a humanitárnej krízy. Vyzývame všetky strany konfliktu k rozvážnosti, k sociálnej solidarite a k aktívnemu angažovaniu sa za pokoj. Vyzývame naše cirkvi na Ukrajine, aby pracovali na dosiahnutí sociálnej harmónie, aby sa zdržali účasti na konflikte a nepodporovali jeho ďalšie vystupňovanie.

27. Žičíme tomu, aby sa schizma medzi pravoslávnyimi veriacimi na Ukrajine mohla prekonať na základe súčasných kánonických noriem, aby všetci ukrajinskí pravoslávni kresťania žili v pokoji a harmónii, a aby katolícke komunity tejto krajiny k tomu prispeli tak, aby ukazovali stále viac naše kresťanské bratstvo.

28. V súčasnom svete, mnohotvárnom a predsa spojenom spoločným osudom, sú katolíci a pravoslávni povolani bratsky spolupracovať na ohlasovaní Dobrej zvesti spásy, spoločne svedčiť o morálnej dôstojnosti a opravdivej slobode osoby, *«aby svet uveril»* (Jn 17,21). Tento svet, v ktorom sa postupne vytrácajú duchovné piliere ľudskej existencie, od nás očakáva silné kresťanské svedectvo vo všetkých oblastiach osobného a spoločenského života. Od našej schopnosti spoločne svedčiť o Duchu pravdy v týchto ťažkých časoch do veľkej miery závisí budúcnosť ľudstva.

29. V tomto zapálenom svedectve o pravdivosti Boha a spásonosnej Dobrej zvesti nech nás podporuje Bohočlovek Ježiš Kristus, náš Pán

a Spasiteľ, ktorý nás duchovne posilňuje svojim verným prísľubom: «*Neboj sa, maličké stádo, lebo vášmu Otcovi sa zapáčilo dať vám kráľovstvo*» (Lk 12,32)!

Kristus je zdrojom radosti a nádeje. Viera v neho premieňa ľudský život, naplňa ho zmyslom. O tom sa mohli presvedčiť cez svoju skúsenosť všetci tí, na ktorých sa môžu uplatniť slová apoštola Petra: «*Kedysi ste ani ľuďom neboli, a teraz ste Boží ľud; vy, čo ste nedosiahli milosrdenstvo, teraz ste milosrdenstvo dosiahli*» (1 Pt 2,10).

30. Naplnení vďačnosťou za dar vzájomného porozumenia vyjadreného počas nášho stretnutia hľadáme s nádejou na presvätú Matku Božiu a vzývame ju so slovami tejto starobylej modlitby: „Pod ochranu tvojho milosrdenstva sa utiekame, Svätá Matka Božia.“ Nech Panna Mária svojim príhovorom povzbudí k bratstvu tých, čo ju uctieujú, aby sa znovu spojili v čase určenom Bohom, v pokoji a v harmónii v jedinom Božom ľuďe, na slávu Najsvätejšej a nedeliteľnej Trojice!

František, biskup Ríma, pápež Katolíckej cirkvi

Kirill, patriarcha Moskvy a celej Rusi

12. februára 2016, Havana (Kuba)

(Preklad: Slovenská redakcia VR)